XI-ik évfolyam. 86. szám. Kolozsvár, kedd, julius 24-kén 1866.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS: Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-or 6 kr., 3-or 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A „nyilttér"i czikkek sora után 24 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL: Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Politikai szemle.

Kolozsvár, julius 23. 1866.

(D.) Olaszországnak, a mint látszik, kevésbé kedvez a hadi szerencse, mint szövetséges társának. A legelső tengeri összecsapás az olaszok hátrányára ütött ki. Az itteni kormányszéki elnökség tegnap a következő bulletint tétette közbirré.

Távirat. Hajócsapat parancsnok tengeri alvezér Tegethofftól, ő Felsége első főhadi segédéhez.

Spalato, 1866. jul. 20-kán este 11 óra 50 p.

Ma délelőtt Lissa alatt ellenséges hajóseregre akadtunk, 23 hajóból, köztük Affondatore és 11 más pánczélhajóból állóra. A viadal folyamában Miksa főhg pánczélhajóval egy nagy ellenséges pánczélfregát elsülyesztetett, egy más légberöpittetett. Mindkettőn senki sem mentetett meg. Kaiser sorhajó, négy ellenséges pánczélhajótól körülvéve, az egyiket megrohanta, mindegyiket eltolta, elveszté előárboczát, 22 halottat, 82 sebesültet. Elestek: sorhajóskapitány Erik of Klint és B. Toll Henrik, mindjárt a csata megkezdésével, továbbá sorhajózászlótartó Rotiert, — nehéz sebesültek: sorhajó hadnagyok: Frank József és B. Minutilló Ferencz; sorhajózászlótartók: Pogatschnig Hugó és Gebhardt Nándor, — könnyen sebesültek: sorhajókapitány Kern Károly; sorhajósegédek: Steinkal Gyula és B. Spaun Herman; tengeri apródok: Mauder Ignácz, Sambuchi Győző, Hanslik Ede, Süss Ágost és Loschek S. — Petz hajóvezér arcza faszálka által igen könnyen sebesült. A legénységből, a sorhajón lévő kivételével, 10 halott, 42 sebesült. A zászlós hajóni sebesülések legnagyobb részben a sülyedő fregát apró fegyvertüzének tulajdonitandók. Tengeri költség a sorhajó kivételével igen csekély. A hajócsapat tökéletesen harczképes, a legénység a legjobb szellemtől áthatva. — Két órai harcz után az ellenség helyéből kiszorittatott, Lissa fölszabadittatott. — Tegnap 4 ellenséges pánczélfregát Lissába beevezett, a partágyutelepek jól irányzott tüze által a tengerpartról elűzetett, miután Egitto Lloyd gőzöst gránátokkal lövöldözte. Ennek parancsnoka, sorhajóhadnagy Stratti, a hajót idejében lesülyesztvén, ez által annak elvételét meggátolta. — Commissánál három partraszállás az örsereg által erélyesen visszautasittatott.

Gyorshajókapitány Monfroni Riváról a Gárdató mellett, 1866 jul. 20-ról d. e. 9 óra 45 percz jelentést tesz: Ma éjjel Wildfang és Scharfschütz ágyusajkák Garignanonál ellenséges ágyutelepek tüzelése közben egy olasz hadigőzöst kihoztak. Két sebesült. — A kir. főkormányszék elnökségétől.

A poroszok azonban nyomulnak előre, s e hó 19 ig két ezer porosz Gänsendorfot megszállotta. Eskorig azonban a königgrätzi csata után nagyobb ellentállás nélkül haladtak előre, s igy előmenetelök még nem győzelem, a csata sorsa akkor válik el, midőn a Dunán való állás meg lesz kisértve, s az osztrák fegyverekkel kemény csatát kell vivni k.

E hó 19 kén a poroszok a véderővel hátramaradott Josefstadtot megrohanták, de az austriai örség visszaverte rohamukat.

A bécsi lapok is az első félelem lázából kezdenek ócsudni, s meg kell adni, hogy jó ságoraiok nervosus népek lehetnek, mert a mennyire végcsüggedésbe ejté öket a cseh országi veszteség, annyira kezdenek most neki bátorodni, miután megtudták, hogy a katonaság erős ellentállásra készül, s a poroszok átszállása a Dunán oly nehézségekkel jár, melyek megfordithatják Austria fegyvereinek szerencséjét, mely ez átkelesnél a főszerep az austriai ágyuknak jut, melyek a poroszok tüzérereje fölött nagy előnyben mutatkoztak a sadowai véres ütközetnél.

A poroszok azonban nagyon kerülgetik elárulni azt, hogy hol szándékoznak átkelni, a Duna mellett hosszu vonalban huzódnak el s az osztrák tábort kijátszani akarják, hogy átkelésöket sikerithessék. Csakugyan ugy látszik a poroszok a florisdorfi hidfőhöz közeledtek, hogy az osztrák serget fölállásuknál támadják meg s az átmenetelt Bécs irányában eszközölhessék.

Más tudósitások szerint a poroszok már át is lépték Magyarország határait, legalább is erős tömegekben nyomulnak Magyarországnak. Az uj „Fremdenblatt" talán némi tulzással irja, hogy három porosz hadtest már a Vág völgyében áll, Gödingentől (Lundenburgtól 3 mérföldre) egyes porosz osztályok nyomulnak át a magyar határokon, annyira, hogy már Pozsony megtámadásától félnek. Stockerauná előörsi csata volt, s a poroszok Kornenburgig, Bécstől egy állomásnyira nyomultak előre. Valószinü azonban, hogy a poroszok Olmütz és Bécs között az összeköttetést elzárták; legalább bizonyos, hogy Brünnből egy osztály e czélból ellentállás nélkül nyomult előre, s igy a déli hadsereggel az északi hadsereg még nem egyesülhetett. Azt is mondják a lapok, hogy Benedek Olmützből egyesegyedül ment el, nem tudni hova.

A bécsiek azonban megbátrodtak, biznak a dunai erős álláspontban, s már keményen kezdik sürgetni a kormányt, nehogy Austriát a Bundból kiléptessék. Bizony pedig a Bundért sok vére folyt már Austriának, a nélkül, hogy az csak egy csepp vérrel, vagy valami kis hadi kárpótlással visszaadta volna valaha a kölcsönt.

Azt is kezdik sejteni, hogy Poroszország fordit a dolgon s ott hagyva Austriát Magyarországot támadja meg, mert ő jobban tudja, mint a centralisták, hogy itt van a birodalom ereje. A „Fremdenblatt" némi aggályát jelzi, hogy Hohenzollern Károly fejedelem Bismark schakkvonása folytán ment Romániába, s rendeletére nyomul az erdélyi szélekre, hogy Austriát minden oldalróli támadás által zavarba ejtse.

E közben békehirek is szárnyalnak. E tárgyban a legutóbbi távirati tudósitás ez:

Párisz, jul. 20. A mai „Moniteur" ir, miszerint a berlini kabinet odanyilatkozott, hogy a fegyverszünetbe csak a béke előzetek megállapitása folytán egyezhetnék bele. Ennek folytán a párisi és berlini kabinetek közt alkudozások kezdettek meg, a melyek folytában a párisi kabinet oly egyezkedési alapokat ajánlott, melyeket Poroszország a fegyverszünet létesitésére elfogadhatóknak talál. Ezek folytán Poroszország kötelezi magát — a viszonosság feltétele mellett — az ellenségeskedéseket öt napra megszüntetni. Ha a bécsi kabinet válasza beleegyező lesz és Olaszország hozzájárul, ez esetben a fegyverszünet haladéktalanul létre jöhetne.

Mind határozattabban kezdik hirdetni, hogy a magyar miniszterium kinevezése küszöbön áll. A „Vaterland" hiteles forrásból állithatni véli, hogy döntő körökben már véglegesen el van határozva a magyar ministerium kinevezése, a „Times"-nek azt távirják Bécsből: gr. Andrássy Gyula (a Deák-párt egyik legkitünőbb tagja) lesz megbizva magyar miniszteriumot alkotni; a belga „Independance"-nak is azt távirják, hogy igen népszerü engedmények fognak adatni ugy a magyar királyságnak, mint a német-szláv tartományoknak. A „Lloyd"-nak pedig azt irják, hogy Deák Ferencz e hó 18-kán Sopronon át Bécsbe utazott; az „Idők Tanuja"-t szintén értesitik, hogy Deák Bécsben járt s onnan következtetik, hogy ez utja felsőbb meghivás folytán történt, mert ő éppen nem Bécsbe, hanem Puszta Szt-Lászlóra indult volt ki Pestről.

Kolozsvár, julius 21. 1866.

(D.) Most midőn minden óra ujabb fordulatokat hozhat elé az események viharai között, a conjecturalis politikának legkevésbé lehet helye.

Ily viharos időkben az ég alatt minden megtörténhetik, s nincs politikus, a ki előre megmondhassa, mi lesz e nagy mozgalomnak végkimenetele?

Mint minden nagyhatalmi háboru, ugy a mostani is két tényező kezei között fejlődik tovább, ugymint a hadvezérlet és a diplomatia kezei közt.

A hadi szerencse északon nem kedvezett Austriának, csak annyira sem, hogy magát ottan ellenfelével megmérköző erőben tüntethesse ki.

A sadowai vagy königgrätzi csatában kétségtelenül fegyvereseink hősileg viselték magokat, magok a porosz tudósitók elismerik a tüzérek hatásteljes működését, a magyar huszárság s gyalogság hősi bátorságát ők magok magasztalva emelik ki, s ha reflexióval olvassuk ama csata részletes leirásait, látjuk, hogy habár a hadsereg a rosz vezérlet miatt csatát vesztett, de hős nevét megmentette, s a győzelmet — mely egész délutánig késett volt — drága áron, sok vérvesztéssel nyerhették meg a poroszok.

Ily csatavesztés után valóban nincs igazolva azon panique, mely az austriai népeket meglepte. Ha Austriát egy pár rosz kormány ki nem forgatta volna ősi jellegéből; ha a birodalom legfontosabb támaszainak a nemnémet nemzetiségeknek közlelkesedését a hosszas germanizáló experimentatiók meg nem csökkentették volna; ha german érdekek helyett a birodalom és trón kölcsönös védelmének jelszava hangzott volna a Fehér hegyektől a Tarkö sziklájáig: a königgrätzi csatavesztés csak lelkesitésül szolgált volna a népek erejének hatalmasabb kifejtésére s az ott szenvedett fegyvercsorba gyors kiköszörülésére.

A 36 millió lelket számláló Austria, ha benn a népek közvéleményére támaszkodik, 10 millió porosztól s egy csak most alakuló olasz királyságtól meg nem rettenhetett.

De a népek bizalmatlanok voltak a kormányba, mely a nép hatalmát egyedül ragadta magához, s ily gyámság alatt állva saját erejökbe nem bizhattak, saját önérzetök, büszkeségök nem riadt fel oly tények következményei miatt, a melyet nem ők magok kezdeményeztek; egy szóval a közszellem nem bátoritja a hadserget, söt azon panique, mely a tehetlen népeket meglepte, kérdésen kivül megrenditöleg hat a harczfiak bizalmára; holott egy eszmétől lelkesülő nép, mely fiait szintén lelkesitve küldené a csatába, ma oly nagy vesztés után is pocsékká verhetné az ellenséget.

Sajnos helyzete lehet Austria fegyveres népének, hogy egy vesztett csata után a népeknél bátoritás, lelkesités helyett vad panique-ot s önbizalmatlanságot talált, pedig most is annyi fegyveres áll még a csatatéren, hogy ha azt jól vezetik s jól lelkesitik, még rendkivüli dolgokat is müvelhetne.

Sokszor megverték Nagy Fridriket mig a csaták szerencséje részére fordult; sokszor vesztett nagy csatákat Napoleon, mig a nagy győzelmek babérait is arathatta, s ki hozhatja kétségbe, hogy ha a nép közszelleme menne segédül hadseregünknek, az a sadowai kudarczot visszatorolhatná?

De a mult kormányok soha sem figyeltek a népek jogaira s közvéleményére, s a mostani kormány, most midőn az ellenfél a forradalommal szövetkezik, az annyit kesergetett népeket nem merészli visszaadni önmaguknak. Igaza van-e vagy nincs? csak akkor határozhatnók meg, ha a nép szivébe, mint egy emberébe tekinthetnénk.

Mi azonban azt hiszszük, hogy a bizalom bizalmat kelt, s hogy az igazságosság és a jogok tisztelete az utolsó órákban sem tévesztené el hatását.

A kormány késik ez elhatározással, s a hadsereg leginkább saját lelkesedésére lévén utalva, ki tudja ez egyedüli forrásból menynyi erőt merithet, s ki tudja hova fog kiütni egy második döntő csata?

Egy szilárd ellentállás a diplomatiai alkudozásoknak Austriára nézve kedvezőbb sikert biztositana, mig egy ujabb csatavesztés szomoru visszahatást fog szülni a diplomatiai küzdelemre.

Kérdésen kivül a legkedvezőbb helyzet volna az, ha az ellenfél nem becsülné tul első hadi szerencséjét, s megfontolva azt, hogy a csaták sorsa változó, a békeegyezkedéseknél ildomot és mérséklétet tanusitana.

Austria egy becsületes s meg nem alázó békét, habár sok áldozat árán is, elfogadhatna; de a sadowai csata által csakugyan nem vesztett akkorát, hogy ellenfelei reája megalázó békefeltételeket diktálhassanak.

A hirlapok tudósitásai szerint Austria kész is engedni a lehetőt, s az ujabb hirek szerint Napoleon közbenjárása folytán Poroszország is módositotta elbizakodott követeléseit.

A kérdés most az, ha tudja-e Poroszország győzelmét okosan használni, bir-e azon visszatartózkodás bölcsességével, melyet a franczia császár ugy Solferinonál, mint az előtt Sebastopolnál kitüntetett.

Ily mérséklet által ma Porosz- és Olaszország többet nyerhetnek, mint a mit a csata kezdetén remélhettek, mig az első szerencsében való elbizakodás által tulfokozott követeléseikkel mindent ujból a harcz koczkáján hagynak; a csata sorsa pedig változó, s a ma megvert austriai sergek, holnap már lehetnek győzedelmesek, mert négy-ötszázezer fegyveres erő még nem tekinthető megbukott hatalomnak, ekkora erő ha neki keseredik s neki lelkesül, áttörhet fél Európán.

Azt hiszszük, hogy a diplomatia ezt megfontolandja, s a harczoló felek ha megkaphatják vér nélkül a mit kivántak, nem fogják véröket vesztegetni azon bizonytalanért, a mit elérhetnek ugyan, de meglehet, hogy el nem érhetve azt is elvesztik, a mit kivántak s a mit most Austria balsora kezökbe adott.

Lehet tehát bizni még ma is a kibékülésbe, mely egyszersmind Európa ujabb s a népek jogaira méltányosabb tekintetekkel levő berendezését vonja maga után, mint a minö az 1815-ki berendezés vala, mely annyi véröntást, annyi harczot és forradalmat eredményezett azóta.

A „Times" tudósitásai a königgrätzi ütközetről.

I.

A „Times"-nak a porosz főhadiszálláson volt levelezője terjedelmes és részletes leirását közli a nevezetes hadiesménynek. Kivonatban itt következik:

Julius 2-kán Frigyes Károly hg. Kamnitznál megállott az első hadsereggel, részint hogy a koronaherczegnek idöt engedjen Miletinig nyomulni, részint, hogy hirt szerezzen az osztrákokról. D. u. két tisztet kémszemlére küldött Horzitz felé. Mindkettő osztrákokra bukkant, s csak erős viadal és gyors futás után vihette meg bireit. Az egyik, Ungar örnagy, erős osztrák lovas- és vadászcsapatra bukkant a Bisztritz folyó mellett, s alig tudta életét megmenteni. A másik sem volt sokkal szerencsésebb. A tisztek és egyéb birek alapján a herczeg támadást határozott, és seregét jul. 10-kén Horzitzon tulra rendelte, a koronaherczeget pedig levélben felszólitotta, hogy reggel előre nyomuljon Miletinből, s az osztrákokat jobbról szorongassa, mig maga szemközt megtámadja. A levélvivő tiszt szerencsésen áthatolt az osztrák czirkálókon; ha elfogják vagy megölik, az valószinüleg igen fontos dolog lett volna, mert nagy részben az értesüléstől függött az ütközet sorsa.

Jóval éjfél előtt megmozdultak a csapatok, s a törzs reggeli 2 órakor ment el Kamnitzból. A hold időnként kisütött, de gyakran fellegek mögé is rejtőzött. Az elhagyott tábori tüzek több mértföldnyi szélességben terjedtek el, mert csak ez első hadseregnél 150,000 ember van, és ily tömeg nép tábora nagy helyet foglal el.

Napkeltekor a csapatok hadi rendben állottak. Zömük Milovitznál, a 7. h. o. Ceschwitznél, a 4. és 5. h. o. jobbra Brislan és Pauch helységekben, a 8. és a 7 diknek egy része pedig legszélső jobbra, Milovitztól tiz mértföldnyire állott. Körülbelül 4 órakor megindult a sereg, és lassan ment a szelid lejtőn felfelé, mely Milovitztól Dub faluba, Königgrätztől 5 mfnyire vezet. A vetés esötől verve, a földön feküdt. Az előre csatangoló csatárok könnyen áthaladtak rajta, de a zárt tömegeknek nehéz volt a haladás, és a tüzérség nagy akadályokkal küzdött a lágy, ragadós talajon.

Hat órakor az egész sereg közel ért Dubhoz, de nem volt szabad a tetőig mennie, mert eddig folyvást fedve volt a magaslat által az osztrákok szeme elöl, kik azt hihették, hogy a poroszoknak csak előőrseivel van ügyük. Azon magaslattól kezdve, melyen Dub áll, a hegység szeliden hajol lefelé a Bisztritzig, mely Sadowa falunál Dubtól $1\frac{1}{4}$ mfnyire metszi az utat. Sadowánál a Bisztritzen tul ismét emelkedik a talaj Lipa felé, Sadowától mintegy fél mértföldnyire.

Sadowa tétlen volt, mert a lakosokat mind kiparancsolták belöle, s a fehér kabátokat itt-ott a házak közt, nem békés lakosok, hanem osztrák katonák viselték. A Bisztritzen aláfelé 3 negyedmértföldnyire egy nagy téglaépület áll, melyet nagy kéményéről gyárnak lehet nézni, mellette faból épitett házak, kétségkivül raktárak és munkások lakai; ezek képezik együtt Dohalitz falut; még lejebb a Bisztritz mellett fekszik Mekrovans falu, mely — mint a cseh falvak nagyobb része — gyümölcsfák közé rejtett fenyőfakunyhókból áll.

Dohalitz mögött nagy sürü erdőség fekszik. Ebben sok fát levágtak, s ezek ágaiból torlaszt képeztek a folyócska mellett, hogy az erdőbe nyomulást akadályozzák. Dohalitz és Dohalicba közt a tisztáson egyes bokrokból álló sötét vonal látszott, hanem a távcső segélyével kivehettük, hogy ezek ágyuk. Balra a Bistritz mentében felfelé nyilt volt a terület a sadowai gyümölcsös kertek s a Benatek körüli fák közt — Benatek egy kis falucska, mintegy két mértföldnyire Sadowa felett, mely az osztrákok jobb szárnyán állt — kivéve egy kis, mintegy háromnegyed mértföldnyire terülő fenyőerdőt a két falu közt. E falukon és erdőségeken tul Lissa templomtornya látszott, s nehány ház és kert, kissé lejebb a halom oldalán a bisliocsi kunyhókat lehetett látni.

A levegő borus és ködös volt, az eső folyvást szakadt, a szél zordonan fujt, mig a gyalogság és tüzérség a duhi halmok mögött csendesen áliva várakozott.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj

Hét órakor reggel megindította Frigyes herczeg lovasságát és lovastüzérségét. Lassan ügetve mentek le Bistritz felé, s a legszebb rendben, ámbár a nyirkos földön gyakran elsiklottak. A magaslat aljára érve, megharsantak a trómbiták, s a lovas századok a folyam körül kanyarogtak, mintha ki akarnák hívni az ellenség tüzelését. Az osztrákok meg is kezdék az ágyuzást egy ütegből a falu mellől, hol az országut átmegy a Bistritzen, s a sadowai csata megkezdődött.

Az első lövés körülbelöl $7^1/_2$ órakor történt. A porosz tüzérek oda alant a folyam mellöl feleltek az osztrák ágyuknak; egyik fél sem tüzelt erösen. Egy óranegyeddel 8 elött megjelent a porosz király a csatatéren, nemsokára aztán gyorsabban kezdtek gránátokkal az osztrák sorok közé lövöldözni. Hanem most egyszerre mintegy büvészi jelszóra, minden ponton eltüntek az osztrák ágyuk, minden utról, minden falu mögül. Dub felé is lövöldöztek fel, s egy gránát egyenesen a király közelében levö dzsidások közé esett.

Mihelyt az ágyuzás a homlokzaton komolylyá vált, a 7. osztály éle elkezdette Benatek nevü falut az osztrák jobb szárnyon lödözni. Az osztrákok minden lövésre lövéssel feleltek, és egy rész sem nyert, de nem is vesztett tért. A centrumban sem változott a csata. A poroszok egyik üteget a másik után hozták tüzbe, és iszonyuan tüzeltek az osztrák ütegekre, de ezek visszafizették, és néha kamatostól, mert az osztrák tüzér tisztek ismerték a tért, és sok ló öletett vagy sebesült meg. Beteg hurczolók küldettek le az ütegekhez, és minden pillanatban visszatértek sebesültekkel.

Ugy látszott, hogy az ágyuzás a porosz részen mind erösebbé lett, s a Dobelnitz és Dohalitz között levö osztrák ütegek visszahuzódtak a helyre, de a Mekrowan mellett levö ágyuk erösen állottak, és a poroszok még nem léptek át a Bistritz patakot. Sok ágyu tehát most Mekrowans ellen forditatott és 10 órakor az ott levö üteg kénytelen volt egy kicsit visszavonulni.

Ez alatt a gyalogság egy része a folyó felé leszállott, s ott egy mélyedésben fedezte magát az ágyutüz elöl. A 8. hadosztály balra lejött a töltésen és egy fölemelkedés oltalma alatt sorakozott Sadowa megtámadására, mig a 3. és 4. hadosztály az uttól jobbra, Dohalitz és Mekrowans ostromára készült. De mielött elkészülhettek volna, az osztrákoktól jobbra, Benatek lángba borult. A 7. hadosztály megrohanta, de az osztrákok nem hagyták magukat a lángok által kiszorittatni, és itt került a dolog elöször birokra. A roham élén a 27. ezred állott, mely a falu gyümölcsöseit rohanta meg. A küzdöket égö házak választották el egymástól, s sortüzek egymást váltották fel a lángokon keresztül, mignem a poroszok az égö házakat megkerülték, és hátulról intézve támadást, sok foglyot ejtve, visszaüzték.

Károly Frigyes herczeg 10 órakor Sadowa, Dohalitz és Mekrowans megtámadását rendelte el. A csapatok csatárokat küldvén elöre, jelentékeny veszteség nélkül a folyó partjához jutottak. Onnan azonban minden lábnyomnyi tér egy-egy harczba került. Az osztrák gyalogság megszállva tartotta a falut és hidat, és sortüze rémitöen pusztitott a porosz sorok között. Igaz, hogy a poroszok gyorsabban tüzeltek, de ennek nem volt kellö hatása, mert az osztrákok fák, házak és sürü puskapor füst által fedezve voltak. Ekkor a porosz tüzérség gyilkoló tüzelést kezdett az osztrákok által megszállott falvakra. Mekrowans és Dohalitz lángba borultak. Egy órai küzdelem után az osztrákok kivonultak az égö falvakból, s valamivel feljebb, az ütegekkel egy sorban, uj állást foglaltak a magaslatokon. Vitézül védték a Sadowa felett s a Sadowa és Benatek közt elterülö erdöséget. A poroszok tüzelésének itt már nem volt semmi hatása. Szuronyszegezve kellett elöre menniök, és Benatek mellett példátlan elkeseredett harczot vivniok. A 27. porosz gyalogezredböl 3000 embere 90 tiszttel hatolt a ligetbe, és mire annak **tulsó oldalára** ért, már csak 3 vagy 400-ra olvadt le, két tiszt vezetése alatt, a többi vagy elesett, vagy megsebesült. Az osztrák vonal immár mindkét szárnyán vissza volt verve. A fövezér azonban uj csatavonalt képzett, valamivel magasabban, a lejtök hosszában, Lippa körül és a Sadowa feletti ligetet egyre megszállva.

Ezután elküldték a porosz tüzéreket a Bistritzen tul, honnan a tüzelést megkezdték az osztrákokra.

Ugyanekkor Rauch, ki Herwarth elöcsapatát vezényelve, az osztrák balszárny ellen nyomult, s ugy látszék, mintha az osztrák bal szárnyat meg akarná kerülni. De az osztrák vezénylö határozottnak látszék állomását megtartani, s a magaslaton nagy számu gyalog- és lovasság volt felállitva.

A porosz gyalogság, mely Sadowa és Dohalitz helyiségeket elfoglalá, az erösségbe küldetett, mely a sadowai és lippai ut mellett elterül, tüzelése nem ártott, mert az osztrák csapatokat védte az erdöség, s ez oldalról erösen tüzelt egy üteg a poroszokra, még pedig borzasztó hatással. Minden egyes fáuál uj vérengzés folyt, az osztrákok többszöri rohanással iparkodtak visszafoglalni helyeiket a sürüségben, de a mint birokra került a sor, elhullottak a gyönge ifjak amazok erös karjai alatt; később pedig a legiszonyubb szuronyozássá vált a csata.

Ekkor erösen tüzelt az osztrák tüzérség, s egy óra tájon a poroszoknak igen erösen kelle küzdeniök, hogy ingadozó soraik helyt maradjanak. Söt már ugy látszott, hogy elhagyják helyeiket, midön gyuttüs fegyvereiket nem használhatták. Ekkor elöre küldé Károly Frigyes az 5. és 6. hadosztályt. Ezek levetvén magukról minden terhet, a folyam mellett elöre vonultak. A király a Bistritz mellett volt, s a csapatok ujjongva éljenezték, midön uj rohamra készültek. Átnyomultak a sadowai hidon, és eltüntek az erdöségben. Az osztrák tüzérek vetgolyói nagy pusztitást vittek véghez a sorok között.

Herwarth tábornok is akadályra talált a jobb szárnyon Ágyuinak füstje, mely egy ideig elöhaladott, mozdulatlanul egy helyen maradt. Fransecky embereit sem lehetett a sadowai liget ellen elöre küldeni, nehogy a Lippa elött álló ütegek által hátba kapattassanak. Az összes porosz tüzérség müködésben volt, nyolcz üteg kivételével, melyek a vereség esetére készen tartattak. Mert egyideig csakugyan ugy látszott, mintha a sadowai erdöben hallható tüzelés és a lejtön levö porosz ágyuk tüze Bistritz felé hátra huzódnék. Az első hadsereg elörenyomulásában feltartva, vagy éppen visszaverve volt. A porosz tábornokok szorongva balra, a koronaherezeg érkezése elé néztek. De 3 óráig még semmi jel sem mutat a porosz oszlopok érkezésére. A tábornokok komolyan aggódnak, s a gyalogságot a küzdelemböl kibontakoztatják, a lovasságot netaláni tüzés feltartóztatására készen tartják; Voigts Reetz tbk maga elmegy a második hadsereg után nézni. Visszajövet elmondja, hogy a koronaherczeg már Lippa megtámadására készül, a már elöbb az osztrák jobb oldalon hallott ágyuszó a koronaherczeg ellen volt intézve. E hir uj bátorságot önt a csapatokba. Elfoglalják a sadowai erdöt, el a mögötte álló üteget. Fél négykor a koronaherczeg hadoszlopai Lippa felé nyomultak, az osztrák ágyuk elhallgattak, és a puskaszón észre lehetett venni, hogy az osztrákok gyorsan hátrálnak. Erre az első hadsereg is elöre nyomul, tüzérsége a magaslatoknak neki vágtat, és a hátráló zászlóaljak közé veti golyóit. Károly Frigyes hg ezrede élén, összes könnyü lovasságától követve, a sadowai hidon átvágtat és az országuton elöre szalad.

A lippai lejtö megvivása után osztrák csapatokat egy mélyedésben hátrálva lehetett látni Lippa Streszlitz közt. A porsz tüzérség megállott a lippai magaslaton és ürgolyókkal lött, melyek iszonyu pontossággal pattogtak szét a menekülök feje felett. A lovasság vágtatva üldözött a herczeg vezetése alatt, kinek azonban nem sokára ismét át kellett a vezényletet venni, mert az osztrák ütegek állást vettek a streszlitzi magaslatokon, és heves tüzet szórtak az üldözö poroszokra. Aztán elöre ment a lovasság, és kis csapatokra oszolva támadta meg az osztrák zászlóaljakat, melyek gyors hátrálásnak eredtek ugyan, de nem szóródtak szét, és több izben visszaverték az üldözö lovasságot. Az osztrák ágyuktól is sokat szenvedett ez, mert lövegei behatoltak a svadronyokba, s embert és lovat pusztitottak. De az osztrák tüzérséget elüzték álláspontjaikról a poroszok számosabb és nehezebb lövegei, s az üldözés ujra kezdödött. Az osztrákok egy része Königgrätz, másik Pardubitz felé huzódott, mindkét vonalon üldöztetve.

Nagy csoport hadifogoly esett, mert az üldözés az Elbéig tartott, s 9 óra mult, mig a tüzelésel mindenfelé felhagytak, bár a föseregtest már 7 órakor felhagyott vele. A herczegeket, visszatértükkor harsány éljen fogadta, de azok nem sokára ott hagytak üldözést és diadal-kiáltást, hogy a sebesültek után nézzenek.

Rémitö számmal feküdtek ezek a harcztéren s köztük sürüen feküdtek halottak is. Minden épen maradt kunyhó megtelt velök. Osztrák és porosz vegyesen volt egymás mellett, a betegápoló legénység még mindig összeszedésökkel fáradozott.

A königgrätzi csata diadal volt a porosz seregeknek. A legnagyobb hösiességgel küzdöttek azok; órasszámra állottak iszonyu tüzben. Fel lehet tenni, hogy 1,500 ágyu müködött. A diadal föfordulatát a koronaörökös támadása képezte az osztrák bal szárnyra, de a szemközti müködés is lényegesen befolyt a sikerre, mert a nélkül az osztrákok visszaverhették volna az oldal-támadást. Porosz tábornokok állitása szerint az osztrák hátrálás igen ügyesen volt rendezve, s tüzérsége kitünöen müködött. Porosz részröl mintegy 250,000 ember csatázott.

Hadi krónika.

Északi harcztér.

— Az ellenség szakadatlanul, habár háborgatva és zaklatva, nyomul elöre Morvaországban és Alsó Austriában. Hadoszlopai egy félkörben tódulnak elöre, melyeknek legszélsöbb badai Lundenburg és Hollabrunnban vannak. Csapataink minden ponton érintkezésben vannak az ellenséggel. Nehezitik elöhaladását és majdnem naponkint kisebb vagy nagyobb ütközetbe bocsátkoznak vele. Ezen ütközetek helyiségei, jelentösége és kimenetelei, valamint az ellenséges mozgalmak sokféle birek tárgyai, melyek vagy elhamarkodottak, vagy egészen valótlanok. Valjon **Prerau** a poroszok által már megszállott-e, még nincs hitelesen bebizonyitva. Az „Oest. D. Post"-nak Gänserndgrfból jul. 16-ról azt irják, hogy azon három fahid, mely a March-on átvezet, felgyujtatott; továbbá, hogy a vaspályához tartozó hid **Marchegg** mellett alá van aknázva, és hogy fellobbanása minden perczben váratik.

A porosz király közvetlenül a königgrätzi csatát követö napon következö napiparancsot bocsátott ki:

„Csehországban összegyült hadseregem katonái!

Véres és dicsteljes ütközetek sora lehetövé tette nekünk, hogy összes hadainkat Csehországban elég jókor egyesitsük. Az elöttem fekvö tudósitásokból látom, hogy ez esemény tábornokaim biztos vezénylete és összes csapataim odaadása és vitézsége által vivatott ki. Közvetlenül erre, minden nélkülözés és megeröltetés daczára, a hadsereg saját vezényletem alatt az ellenséget Königgrätznél erös állásában erélyesen megtámadta, a jól védelmezett állásokat heves harcz után bevette és egy dicsteljes györzelmet aratott. Sok diadaljelvény, több mint száz elfoglalt ágyu, több ezer fogoly ujra bizonyságot tesz a vitézségröl és odaadásról, melyben mindennemü fegyverzetü csapataim egymással versekedtek. A königgrätzi nap sok áldozatot igényelt, de dicsnap az a hadseregre nézve, melyre a haza büszkeséggel és csodálkozással tekint Tudom, hogy ti továbbra is meg fogtok felelni várakozásomnak, mert a porosz katonaság minden idöben össze tudta egyeztetni a nehézségeket a fegyelemmel, mely nélkül nagy eredményeket kivivni nem lehet.

Föhadiszállás Horzitz, jul. 4-én, 1866."

A cseh várak, és pedig nemcsak **Theresienstadt**, hanem **Josephstadt** és **Königgrätz** is e pillanatban veszélyen kivül vannak. Az ellenség egyelöre figyelésre szoritkozik. Az eddigi eljárásokról a „N. Pr. Ztg"-nak jul. 10-röl igy irnak: „A 6-dik hadtest (a koronaherczeg hadtestének balszárnyából) feladata volt: Josephstadt és Königgrätz várakat szemmel tartani. Az utóbbi vár parancsnoka, mint tudva van, capitulato-ajánlattal lépett fel s oly feltételeket tön, melyek lehetöképp elfogadtattak volna; azonban jul. 5-én az utasitások beváráséra kikért határidö déli 12 óráig letelt s esteli 5 óráig meghosszabbittatott, mégis megtagadta az átadást, éppen nem igazolható ürügy alatt. Ez, valamint a tartott kémszemle, melyböl kitünik, hogy az országuton a bástyák alatt megmérhetlen sokaságu hadiszer, mintegy 800 ágyu, mindenféle kocsik, szekerek és fogatok a legnagyobb zavarban összehalmozva hevertek, melyeknek a hadsereg menekülésekor itt kell vala hagyatniok, csak hogy a gyalogság megmentessék, — tanusitá, hogy a parancsnok szándoka csak az volt, miszerint idöt nyerjen ezek megmentésére. Mindazonáltal inkább csak formailag mint komoly bombázás által a vár átadásának lehetösége megpróbáltatott, mivel tudva volt, hogy a várörség felének megfelelö számu betegek és sebesültek léteznek a várban. Tehát még 5-én este a 11. osztály tüzérsége részéröl mintegy 150 lövés intéztetett a város ellen, nehány ház a külvárosban meggyujtatott s egy löszerkocsi légbe röpittetett; azonban komoly, bár hatástalan válasz adatott. Ettöl kezdve egyes tisztekre és csapatokra, midön a térség köréhez közeledtek, lövések történtek és 7-én három hidász, az Elbe-hid kijavitásával foglalkozva, megsebesitettett; ekkor azt kezdték hinni, hogy Königgrätz tartani fogja magát. Miután azonban mindezen váracs, mind Josephstadt, nagyságukat tekintve, sokkal jelentéktelenebbek, hogysem komoly ostromlatot igazolhassanak, valószinüleg csak azok szemmel tartására szoritkoznak, ugy hogy a hadsereg ott maradt csapatainak egy része tegnap már azt követheté."

— Az a hir, hogy osztrák mozgó csapatok nyomultak be Porosz-Sléziába, megerösitést látszik nyerni. Boroszlói lapok erre vonatkozólag a következöket irják:

Myslovitz, jul. 12. Éppen most jelenti a határhivatalnokok egy örjárata, hogy Imielin porosz határfaluba ma reggel osztrák szállás-csinálók érkeztek, s a szálláson kivül még elegendö élelmet is rendeltek meg néhány száz osztrák katona számára; a helység elöljárójától még bizonyitványt is követeltek a vett parancsról. E tudósitások valóságát nem lehet kétségbe vonni; hanem épp oly kevéssé lehet föltenni, hogy az igy bejelentett látogatás ki is vitetett volna. Hogy az osztrák csapatok meg akarják torolni a bielitzi dolgokat, világos; hanem Imielin nem erre való hely.

— **Gleiwitz**, jul. 12. Este. Egy ma délután az itteni katonai batósághoz érkezett hivatalos sürgöny szerint Neu-Berun porosz határ városkába osztrák lovasság vonult be, s egy nagyobb gyalog csapat-osztály utban van. Ennek folytán innét Boroszlóba a föparancsnoksághoz táviratoztak utasitásért. Még ez éjjel jelentékeny csapat átvonulásokat várnak. Utasok, kik esti 9 órakor Kattowitzból a személy-vonattal érkeztek, jelentik, hogy az osztrákok oda érkezett táviratok szerint, már Myslowitzben lennének.

— Távirati jelentések:

Brux, jul. 17. A bilini járásból (Csehország északnyugati részében) érkezett tudósitások szerint Mülbe porosz tábornok hadteste sok kihágást követett el s nagy requisitiokat vesz igénybe.

— **Tabor**, jul 17. Prágától erre felé a poroszok hadállása nem változott. Ezen kerületben most nincs ellenség. Beneschauban tegnap északkelet felöl erös ágyuzást hallottak.

— **Budweis**, jul. 17. Iglauon át az utóbbi napokban Herwarth Bittenfeld parancsnoksága alatt 10,000, Budweison át pedig 12 én s 13-án 15,000 porosz vonult át, ez utóbbiak Gols és Scheller tbkok parancsnoksága alatt; ezek Herwarth tbk jobb szárnyát képezik. Jaromirzben 10 ezer porosz áll. A porosz hadsereg zöme Brünn felé tart. A porosz balszárny a királylyal együtt Frigyes Vilmos koronaherczeg vezérlete alatt Zwittauon át vette utját. — Jamnicon 270 löszerszállitó szekér s 30,000 ember mert keresztül. Batelauból a poroszok elvonultak.

— **Berlin**, jul. 17. E hó 15-dikén a 6-dik porosz hadosztály reggel 4 órakor Brünnböl Lundenburg felé ment, hogy Olmütz és Bécs közt a közlekedést megszakitsa, Az 5-dik hadosztály egyelöre Brünnben marad. Az elbei hadsereg Iglauból Zwittau felé vonult. A 7-dik hadosztály is Lundenburgba küldetett.

— Ujabb távirati jelentések:

Beneschau, jul. 18. Királyi rendelettel Falkenstein tábornok neveztetett ki országos kormányzóvá; ez felhivja a hatóságokat visszatérésre, ellenkezö esetben a kerületi képviseletekkel fog alkudozásokba bocsátkozni. (Presse.) (Beneschau nehány mértföldnyire fekszik délre Prágától; a kormányzót illetöleg névcsere foroghat fenn, miután Falkenstein tbk Nyugat-Németországban parancsnokol.)

— **Gänserndorf**, jul. 18. Éjjel. Porosz csapatok ma bevonultak Dürnkrutba, s a szomszéd Pyrawarthot is megszállották.

— **Korneuburg**, jul. 19. Reggel. Az ellenség, mely egész Stockerauig portyázott, visszavonult.

— **Wagram**, jul. 19. Ma a porosz elöörsök 2000 ember erejéig megszállották Gänserndorfot.

— A „N. Fr. Pr." irja: „A Krems megszállásáról szóló hirek ez óráig még nincsenek se hitelesen megerösitve, se megczáfolva. Tény az, hogy az utóbbi napokban már a budweisi kerületben is mutatkoztak porosz csapatok, s déli irányt vettek. Nagyobb csapat az ellensége ama legszélsö jobb szárnyán nem látszik utban lenni; hanem azért Krems teljes figyelmet érdemel az ottani állások fontossága miatt esbetöleg folyamátkelési kisérletekre. A bal szárnyon a koronabg hadserege melynél a király is tartózkodik, kelet felé terjeszkedik. Azt mondják, „hogy Hohenauon felül, mely hely különben még nincsen megszállva, Malaczka és Stomfa felé nagyobb tömegekben Magyarországba indulnak." A porosz hadsereg derék hada elöörseit ma már Korneuburg közelébe tolta volna elöre; mint tényt állitja egy szemtanu, hogy tegnap Gaunersdorfnál, a Nikolsburgból Wolkersdorfon át a Dunához vezetö uton lovassági csata volt, melyben részünkröl egy ezred vett részt, s az ellenséget egy erdöbe szoritotta. Mint mindig és mindenütt, itt Alsó Austriában is értenek ahoz a poroszok, hogy elöörseik elötolására az erdös magaslatokat használják, s igy a komolyabb összetüközéseket lehetöleg kikerülik.

Nyugati harcztér.

Kissingenböl irják a „Wanderer"-nek, julius 11-röl: A jelenetek benyomásaitól eltelve, melyeket tegnap és ma itt átéltem, sietek azokat, menynyire idöm és körülmények megengedik, önnel közölni. Hétfön ide érkezve a Saal hidját, mely Altenburg felé vezet, már tüzérség által találtam megszállva és eltorlaszolva. Az éj csendesen folyt le. Masnap reggel 8 óra után az altenburgi erdö szélén ellenséges örjáratok mutatkoztak, melyek eltüntek, hogy egy nagyobb csapat porosz gyalogoknak engedjenek helyt. Ekkor dördült meg az első ágyulövés egy bajor tizenkét fontosból és elvitte halálthozó golyóját az ellenség soraiba, s evel kezdödött meg a harcz. Teljes öt órán át küzdöttek a bajor mintegy 3000 fönyi csapatok többszörösen tulnyomó ellenség ellen, mely fél 2-kor bevonult Kissingenbe. Ekkor megjött Münnerstadtból tartalékunk, s ez kiverte az ellenséget onnan. Azonban a közben az is ugy látszik megerösitette csapatait és csapataink Nüdlingen felé szoritotta, mi mellett a küzdelem soká és elkeseredve folyt, mig a bajorok a tulerönek engedtek és Münnerstadt felé visszavonultak, honnan az országutra térve Poppenlaueren át Schweinfurt felé fordultak. Csapatainkkülönbség nélkül mindösszen kötelességüknél többet tettek; mindenekfölött bátraknak mutatták magukat. A tüzérség, valamint a gyalogság kitünöen lött, mit később nekem egyes porosz tiszt is bevallott. Az ellenség veszteségét halottakban és sebesültekben nagyobbra is becsülik a mienknél.

A Saline mellett, hol, mint tudom, a 7-dik vagy 2-dik vadászzászlóalj kedvezö állást foglalt el, jelentékeny számmal feküdtek halva vagy sebesülten poroszok. A küzdelem folyamának, valamint a csapatok állásának sat. leirását katonai szemtanunak engedem által; én sokáig a posta ablakaiból néztem a küzdelmet. Midön azonban a leghevesebb összetüközésnél egy porosz kúpos golyó csapott be hátam mögött a szobába az ablakon át, jónak találtam, a pinczébe levonulni és bevallom, hogy sajátságos helyzet, igy pinczében elrejtve várni a kimenetelt, különösen akkor, ha az ember pártos. A város egészben véve keveset szenvedett; a templom tornyát egy golyó találta és megrongálta a szarufagerendázatot, az iskola épületet két golyó érte, az Altenberg és a hid közt álló házak a mieink tüzének ugy voltak kitéve, mint az ellenségé-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj

nek. Egy ház tul a hidon, balra, ujonan épült és szépen volt bebutorozva, két gránát által lőn találva, melyek természetesen összeromboltak mindent bensejében. A „bajor udvar“ (egykor „Bellevue“) nem kevésbé sérült meg. A gyógyszertárba beütött egy gránát, megölte az éppen elfoglalt segédet (születésére boroszlói) és megsebesitette társát.

Egyéb károsodást nem igen vettem észre. Fosztogatás nélkül nem mehet végbe egy ellenséges megszállás sem. Schmidt „Hotel garni“-ja a bajor udvar mögött, a posta és Schaller kereskedő igen is megérezték. A postamestertől tetemes bor és füstölthús készleten kivül még 21 lovat szedtek el. Két napon át majd semmi ennivalónk sem volt és ivásra csak viz. Midőn másnap reggel a Nüdlingen melletti csatatérről mellékutakon Kissingenbe akartam visszatérni, 20 főnyi porosz gyalog őrjárat által feltartóztattam és addig tartottak fogva, mig a Nüdlingen és Kissingen közé eső Winkels faluból a parancsnokoló kapitány azon rendeletet nem adta ki, hogy a 19—20 éves tiszt cselekedjék belátása szerint. Követelte igazolványomat, én azt átadtam neki. „Mit igazolhat előttem ezen bajor rongy? — monda ő. — A legénység által körülfogatott engem, midőn egy kapitány érkezett ide, ki is igazoló papirjaim áttekintése után utnak bocsátott, s a legénységet, miután az éppen fölváltatott, fedezésemre adta. Egytől egyig porosz lengyelek voltak, durva emberek; a hadnagy szerencsémre visszamaradt. Az uton két ezred gyalogság, két ezred huszár és egy vontcsövü üteggel találkoztam. Egy hadnagy, az előbbinek éppen ellentéte, hozzám csatlakozott és utközben igen jól elmulattunk. Ez volt az, ki csapataink bátorságát teljesen beismerte. — Kissingenbe érkezvén, nem találtam magamat jól benne, elvágytam innen; Schweinfurtba nem lehetett menni, az odavezető ut el volt zárva porosz csapatok által, melyek előőrseiket egész Hofheim közelébe tolták előre, hol engem Strunz, a 7 dik vadászzászlóalj hadnagya, sietésre nógatott. — A gyógyház, a gyógyudvar, a gyógyszertár, több szálloda és magán ház meg van telve sebesültekkel. Poroszokat és bajorokat egymás mellett láttam feküdni a legbékésebb egyetértésben és némelyeket barátságos beszédve eredve. Nem dicsérhetem eléggé a kissingeni itt tartózkodó hölgyeket, kik közül angol és francziák is kiválnak feláldozó gondosságukért, melylyel a sebesültek iránt viseltetnek; fájdalom, hiány van orvosokban és tépésben. Azon $2^{1}/_{2}$ óra alatt, melyet a gyógyteremben töltöttem, egy néhány földim, ironnal irt, talán utolsó búcsuüdvözletét küldötte általam hozzátartozóihoz. Némely sebesült igen szomoru látványt nyujtott. Igy a burghauseni vadászok közül láttam egyet, kinek mindkét szeme ki van lőve. Porosz fedezet alatt mintegy 300 foglyot láttam, kik közül 7 tiszt és 5 tábori rendőr, továbbá kevés dzsidás, könnyü lovasok és vértesek.

— Frankfurtból jul. 14-ről jelentik: Ma egész nap heves csaták voltak a Spessartton. Egy porosz hadtest tegnap Lohrból a Lohr-völgyön át felfelé nyomult, folyvást csatázván a szövetségi csapatokkal. Heiligenbrücken mellett valószinüleg megkerülték az alagutat s egyidejüleg az Aschaff- és Kahlvölgybe nyomultak. Ma mindkét völgyben csatáztak. A szélesebb Aschaff völgyben állitólag nagyobb csata volt; Offenbachba és Frankfurtba már több sebesült érkezett. A csata váltakozó szerencsével folyt, lassankint azonban Aschaffenburg felé vonult. Eddigelé az összes csapatok kivonultak Frankfurtból, hogy Aschaffenburg mellett döntő csatára egyesüljenek. — A ma kivonultak valamenynyien Babenhausen-en át a Majna tulsó oldalán mentek Aschaffenburg felé. — Ez fájdalom, már is visszavonulásként tünt fel előttünk, — mint a bajoroké Schweinfurt mellett. A csata ma reggel ismét megkezdetett, s mint megsebesült tisztek mondják, a 8-dik hadtestre nézve szerencsés sikerrel. A poroszok állitólag megszállották Aschaffenburgot.

— Bécsből irják a „Hon“-nak jul. 29-ről: Itt rendkivüli napokat élünk. A béke-tárgyalások még mindig folyamatban vannak, az ellenség pedig folyvást közeledőben: ma már körülbelül két óra járásnyi távolságban állanak előőrsei.

Deák Ferencz ma reggel — mint hallom — felérkezett. Ő Felsége azonnal fogadta; később a magyar udv. kanczellárral, majd pedig az államministerrel conferált, és ezek után, s miután nézeteit kereken kimondá, még délelőtt elutazott.

Jelenleg nagy ministeri tanács van: talán végleg (?) akarnak határozni a magyar ministerium iránt. Ha nem lesz magyar ministerium, akkor nem éppen valószinütlen, hogy a kormány elfogadja a porosz békeföltételeket: reááll a Bundból leendő kilépésre s tán még Sziléziа átengedésére is.

Az itteni néphangulat — gyöngédebb kifejezéssel élve — kissé kedvezőtlen a kormány irányában,

— Deák Ferencz Bécsben. A „Wanderer“ irja: Deák Ferencz (19-én) Bécsben volt, de már utban van ismét haza felé. Hogy e magyar hazafi nem mulatságból rándult fel Bécsbe, éppen ugy magától értetik mint igaz az is, hogy látogatásait a ministeri palotákban nagy kivánsággal várták. Bizonyos, hogy Deák Ferencz tegnapi ittléte által eleget tett polgári kötelességének, s most megadhatja magának az absolutiot, hogy: „dixi et salvavi animam.“ A „Wanderer“ reméli, hogy Deák Ferencz értekezlete Belcredi gróffal és az udvari kanczellárral nem volt „ismét eredménytelen.“

— Éppen most egy távirat a poroszok ellen egy szerencsés ütközetről hoz hírt. A táviratban emlitett Blumenau Pozsony közelében fekszik, tehát a magyar széleken kezd jobbra fordulni Austria hadi szerencséje. Ez azonban még csak előcsatározás s nem valami eldöntő ütközet. A távirat ez: Távirat a müködő hadsereg főhadiszállásáról, 1866. julius 22-kén este 6 órakor. Mondel ezredes dandára a 14-dik gyalogsági ezred, valamint több ágyuütegek és a második hadtesthez tartozó lovasság által támogatva, ma az ellenségnek tulnyomó erővel intézett támadását Blumenau felé győzelmesen visszaverte. — Az erdélyi kir. főkormányszék elnökségétől.

— A „Temps“ következő megjegyzésre méltó közleményt hoz: „Tudva van, hogy az osztrák kormány a háborn folytatását határozta el. Alaposan hihetni, hogy Oroszország jóakaró biztositásai és kedvező érzelmei nem minden befolyás nélkül voltak Austria ezen elhatározására.“

— Távirati jelentések:

Piacenza, jul. 18. Az osztrákok Borgofortét légbe röpitették.

— Flórencz, jul. 19. A király egy Ferrarából kelt rendelete szervezi a velenczei tartományokat.

Levelezés.

Pozsony, julius 18. 1866.

Ha e sorok nem is a csatatérről, de bizony a szájról szájra járó hir szerint annak közvetlen közeléből iratnak, fut, pakol mindenki, egyik a másikát rémiti, hogy már csak egy vagy két órára állnak a poroszok. E város minden tere egy-egy táborhelyet képez, itt élelmet szállitó katona-szekerek, amott lőporos kocsik, másutt tábori kórházak, a tanácsház előtti főtéren a szomszédfalukból kiállitott előfogatok, melyek befogott lovaikkal ma déli 12 órától kezdve várják az indulási parancsot. A Dunán álló hajóhidat már katonaság őrzi s szakadatlan vonul át a jobb oldalra. A koronázási halom környéke, a mindig reménylő magyaroktól ez időre várt dicső ünnepély helyett megható látvány tere: a koronás király körében az ország oda képzelt nagyjai helyett sebesült katonák, a házi tüzhely köréből elriasztott földmivelők, s az elutazhatás szabadító perczére váró kétkedő nép foglalják el. A bécsi ujságok egészen kimaradtak, ugy hiszszük, hogy Győrön át fogjuk kapni. A mult levelemben emlitett szép vasuti hidat a Morava vizén ma reggel 8 óra és 50 perczkor légberöpitették; minthogy a viz különben is alig pár lábnyi mélységü, a vasuti igazgatóság tiltakozott ellene, de ez mit se használt, mert az egy millió frtnál többe került hid megsemmisittetett. A katonai igazgatóság maga se tudja, hogy melyik perczben várja a poroszokat, de nagyon valószinü, hogy azok a dolgok mostani állása szerint az innen nem meszsze levő hainburgi átmenetelt választják, miután a Dunának itt csak egy főága van, mig azon felül egész Bécsig számtalan mellékágakra oszlik s igy az áthidalás rendkivüli nagy nehézséggel járna. A pozsonyi német lap irja, hogy Türr is Berlinben volna s a magyar legio alakitásán müködnék. Bécsi lapok irják, hogy Bajorország már fegyvernyugvást kötött volna Poroszországgal. Valószinüleg a Pozsony és Pest közti közlekedés is nemsokára megszakad, s az én erdélyi jóbarátom, ki Magyarhon felvidékéről jöve látogatásomra, sietve, tán pár óra mulva, kénytelen elutazni; az innen lefelé menekvő közönség szünet nélkül tolong a hajózási ügynökségre tudósitást kérni, hogy mikor indul hajó, ezek se tudják biztosan mondani, hogy melyik órában; a jelek oda mutatnak, hogy a poroszok nemsokára meglepnek.

A „Hon“ és „P. Napló“ őszinte nyilatkozatait minden itt lévő magyar magáénak vallja, de kevesen vannak, kik hiszik, hogy azok, kik tiszta időben is sötét szemüvegen át nézték ügyünket, most a borus és a vesztett csaták füstjétől elhomályositott légkörben egyszerre látnák át annak szükségességét, mit éveken át tagadtak; vannak, kik a királyi felség gyors és döntő elhatározásában biznak, s még a Bécs alatti ütközet előtt várják a birodalmat megmenthető magyar ministerium kinevezését. Mire e sorok világot láthatnak, akkorra valószinüleg mi is porosz felügyelet alatt fogunk lenni; s én aligha irhatok ismét, miután a közlekedés bizonyára meg leend szakitva. Nem tudom, hogy a t. olvasó előtt nem ismeretes-é, de mégis felemlitem, a königgrätzi csata után egy állitólagos porosz röpirat jelent meg, mely a többek közt igy szól: „Ha Bécs előtti vállalatunk nem sikerülne, akkor a magyarokat lázitjuk fel s általuk tartjuk az osztrák serget sakkban“, mintha bizony mi csak olyan eszközök volnánk.

Alsó- és Felső-Austriában a nép felfegyverzése rendeltetett el. Most esti hir szerint a Szakolczánál Magyarhonba jövő poroszok az osztrák sereg kenyérsütőinek egyrészét a készlettel együtt elfogták.

Az itt lévő szász királyi katonatisztek csüggedtek, s bár derék férfias alakok, de arczkifejezésük mégis szánalomra gerjesztően elárulja, hogy emberek „sine terra.“ A sebesülteket a mennyire csak lehetett elszállitották. Tegnap és ma a katonaság próbálására több izben füttak riadót. A dragaság rendkivüli mértékben emelkedik, s a katonaság és menekvő nép, mely nagymértékben hozott ide pénzt, annak becsét lejebb is szállitá.

. . . .

Bécs, julius 19.

Mint halljuk, a kormánykörökben szemügyre veszik azon eshetőséget, hogy porosz mozgó csapatok Magyarország északnyugati részeibe betörnek, s ennek folytán oly előintézkedéseket tesznek, melyek által az ily kisérleteket meghiusithatni. Az erre vonatkozó intézkedések közé, mint halljuk, a nép fölfegyverkezése is tartozik, oly népé, mely nagy hatalommal rendelkezik, hogy az ellenség utjába ezernemü akadályt vessen, az előrehaladásban minden lépését megnehezitse s folytonos ingerlés által kifáraszsza és gyöngitse.

Hozzá teszik, hogy a volt udv. cancellár, gróf Forgách Antal van hivatva azon elemek összegyüjtésére és szervezésére, melyek erőteljes ellenállása ama vidékeken igen nagy számmal előfordulnak, s tekintve e választást, a kormányt ezen lépéseért csak üdvözölhetjük.

Gróf Forgách merész s tapasztalt vadász, jól ismeri ama vidékek minden utját, zugát, melyek hegyét, völgyét ifjuságától fogva oly sokszor bejárta, s igy birja a teljes fizikai képességet a reá bizott feladás szerencsés megoldására. De a grófot egyéb tulajdonságai is ama szerepre, mely reá bizatott, annál inkább képesitik, miután a körülmények szerencsés találkozásánál fogva, ama tulajdonságok számára a legszélesb müködési kör kinálkozik. Gróf Forgách ama vidékeken általánosan ismert s igen népszerü egyéniség. Szivélyes modora sok jó barátot szerzett számára északi Magyarország hegyei között s ezek a legkészségesebben fogják követni felhivását, s hogy azon erőket, melyek önkéntesen kinálkoznak rendelkezésére, helyesen is fogja tudni alkalmazni, erről kezeskedik erélye, tettkedve, s ama szervezési talentum, melyet mozgalmas multjának már oly sok helyzetében fényesen tanusitott, s melyet barátja s ellensége egyaránt elismer.

Közlés Szebenből.

A nagy-szebeni általános takarékpénztár azon körülménynél fogva, hogy a birodalom minden takarékpénztárai a kamatlábot fölemelték, 26 évi fennállása után most először érezte indittatva magát a kamatláb felhágtatására, folyó év julius 1-től kezdve a takarékpénztárba betett pénzekért 4% helyett 5%-ot számitván, az adósoktól ellenben 5% helyett 6%-ot követelvén kamatul; remélvén, hogy ezen intézkedés következtében a betételek szaporodni fognak, és a takarékpénztár a nagyobb pénzbevétel által képes lesz a mostani pénzszüke idejében több kölcsönkérőkön segitni; egyébaránt is Erdélyben földbirtokra csak ritkán és tulságos, az adósokat tönkre tevő kamatok mellett lehet pénzt felvenni.

Az 1841-dik évben nem haszonlesés, hanem a munkásság és takarékosság czéljából létrehozott szebeni takarékpénztár jelenleg $1^{1}/_{2}$ millió idegen, kétszeres jelzálogra minden váltóüzletek kizárásával kiadott pénzeket kezel; a haszon egyik felerésze (eddigelé összesen 60,000 frt) jótékony czélokra fordittatik, a másik felerésze a tartalék-pénztárhoz csatoltatik, mely utóbbi előre nem láthatott veszteségek pótlására lévén szánva, a takarékpénztár tulajdon vagyonát képezi, és már is 140,000 frtot teszen.

1848-dik év előtt a magyar nemesek is a szebeni takarékpénztárral betételük által élénk érintkezésben voltak, de a következő két esztendőben 400,000 frtnál többre rugó pénzeiket kivették, ezóta ezen pénztárt nem igen használják fel.

Kivánatos volna pedig, ha ezen jótékony intézetet, bárcsak kicsiny betételekkel, vagy mint ideiglenes letéteményi pénztárt megint igénybe vennék, mert ha a takarékpénztár erősbülne, tevékenységét egy erdélyi hitelintézet hiányában, a magyar földbirtokra is kiterjesztbetné, és annak kölcsönök által nagyobb értéket szerezvén, az elszegényedésnek gátat vethetne.

Különfélék.

⁂ Az erdélyi legfelsőbb törvényszék ő Felsége rendeletéből Kolozsvárra tevén át székhelyét, ide már a t.-szék tagjai közül többen meg is érkeztek. A müködés azonban csak 10—15 nap mulva veheti kezdetét.

⁂ Tegnapelőtt östve, meglehetős szeles időben, a gróf Gyulai Lajos háznál az istáló meggyulván, nagy veszélylyel fenyegette a belvárost. A veszély nagysága azonban kétszerezte az oltók bátorsága s erélyét is, mert az égő istáló fedelét gyorsan lehuzták, s igy kevés kárral folyt le a tüz. Az istálóban levő lovak s bivalokat idején sikerült megmenteni. Az épület biztositva volt. Ez alkalommal is bebizonyult, hogy a városi vizipuskák csak egy része van használható állapotban, a mi a végén is közönynek tünik fel. A „Victoria“ hazai biztositó társaság ezen tüznél érdekelve levén, egy polgárnak, ki az égő istálóból szép bátorsággal mentett meg pár lovat, jutalmat adott.

⁂ A sétatéri arenában egy vándor olasz társaság gymnastical előadásokat tart. A társulatnak nehány kitünő ügyes tagja van, kiktől hajmeresztő productiokat láttunk. Valaha lovar-társulathoz tartóztak, kiket azonban a szeszélyes sors, ugy látszik, sokat zaklatott, mig idáig jutottak. Az első két előadást kevesen látogatták, pedig kétségen kivül sok ügyességgel rendezik mutatványaikat, s több közönséget is megérdemelnének.

⁂ A „P. Ll.“-nak irják Bécsből jul. 18-ról: Katonai körökben egész határozottsággal gondolják előre mondhatni, hogy legkésőbb hétfőn fog a Duna balpartján egy nagy csata vivatni.

— Debreczenben Csáthy Károly bizományában megjelent 12 népdal énekre és zongorára Zágoni Györgytől. Ára 40 kr. Található minden könyvkereskedésben.

— Lapunk idei 83-dik számában hibáson áll, hogy t. Sárpataki János ur egy aranyat ajándékozott a nagy-enyedi főiskolai szigorlaton leginkább kitünt tanonczmak, mert nem egy, hanem négy arany volt az ajándékozott összeg, melynek felét Kovács Gyula, felét Fülöp Géza jóreményü tanulók nyerték el.

— A kolozsvári kaszinónak folyó hó utolsó vasárnapján d. e. 11 órakor közgyülése lesz, miről a t. cz. részvényes urak, szükséges tudás végett, ezennel értesittetnek.

Kolozsvártt, julius 22-kén, 1866.

B. Apór Zoltán, jegyző.

— Lauffer testvérek nyomdájában megjelent a jó hirü pesti pomolog Dr. Entz Ferencz hollandi utazása, különös tekintettel hazai borászatunkra. Ajánljuk e munkát szölős gazdáink figyelmébe. Ára 1 ft 50 kr. — Ugyanott megjelent Vezér Halmitól „Népszerü értekezés a fonalóczokról. Ára 40 kr.

— A „N. Fr. Presse“ megbizható jassii forrásból véli állithatni, miképp a dunai fejedelemségek kormánya csak egy intésre vár, hogy seregét — miután az erdélyi és bukovinai oláhok közt már előre mindent elintézett — a határon áthozza. Saját tudósitónk csendesnek irja Romániát. De Török János ur török létére megijedt Hohenzollern Károly rumán hospodártól, s protestál a „P. Hirnök“-ben egy magyar ministerium kinevezése ellen ilyenkép a mint következik — irja a „P. Hirnök“ — „Ne játszunk párt-kedvtöltésből a tüzzel; a magyar minisztérium kinevezése, Horvátország elszakadhatásának biztositása, — Erdély felé pedig jelszó és nyilt provocatio lenne azon ellenséges törekvés megindítására, mely ott lesben áll. A „Debatte“ figyelmezteti az ellenzéki pártokat hazánkban ama mozgalmakra, melyeket az oláhországi széleken a burkus politika, becsempészett Hohenzollernje által, legközelébb Erdélyt fenyegetőleg ápol. Ugy hiszszük, a „Napló“ és „Hon“ a feltétlen unio barátai által e bajok iránt mélyebben van már avatva, mintsem hogy nekünk kellene e tárgyban nem nyilvánosságra való adatokkal informálnunk. A „Debatte“ figyelmét csak az kerülte el, hogy a magyar ministeriumot az oláh cselszövények provocatioja nélkül nem lehetne emlegetni. Helyesen magyarázza ugyan a „Debatte“ Bismark affectált rokonszenvét a 48-as magyar alkotmány iránt; csak két dolgot mellőzött a „Debatte“ e rokonszenvből kifejteni, — t. i. azt, hogy 1-ször a magyar miniszterium tulajdonképp nem egyéb, mint 48; és hogy 2-szor a mennyiben 48-ba szerelmesnek óhajt láttatni, s azt a magyar koronára ráoctrojálni kivánná, — lehetetlen, hogy ezt Austria vagy Magyarország iránt barátságból szándékozzék eszközölni; ez törvetés és dupla sakkhuzás lenne Austria és Magyarország integritása ellen, s jeladás az oláh elégületlenség excitatiojára. S valóban, midőn Bismark, Kossuth, Klapka, az összes emigratio s a párisi vörös herczeg Plomplon, mind a 48-at hangoztatják, — lehetetlen, hogy ő Felségének hü pesti ellenzéke e csodálatos összhangzás felett saját jelszavával, meg ne döbbenjen, s szintén lehetetlennek tartjuk, hogy a Fejedelem különös bizalmat érezzen oly természetü charta iránt, melyet legnagyobb ellenségei protegálnak és sürgettek. Ezeket irja Török János ur.

— Régi mondat ugyan, hogy „inter arma silent Musae,“ mind a mellett örvendenünk kell a harczi hirek közt is nemzeti irodalmunk bárminő gyarapodását szemlélhetni. Ehezképpest értesithetjük az olvasni szerető közönséget a következő legujabban megjelent munkákról:

1. Csorba Ákos jó tollu iróнktól megjelent egy beszély-gyüjtemény e czim alatt: „Történeti és társadalmi képek.“ A munka a szerző tulajdona s a közönség figyelmébe ajánljuk.

2. Pesten Emich Gusztáv vállalkozó kiadónknál legujabban a következő érdekes munkák jelentek meg: a) „Két sziv harcza,“ regény, két kötetben Beniczkitől, ára 2 ft 50 kr.; b) „Az 1848-ki magyar hadjárat története“ Rüstow orosz irótól, magyarra forditva, 2 kötet, ára 5 frt.; c) „A magyar politikai szónoklat kézi könyve,“ szerkesztve Toldi Ferencz által, ára 2 frt 50 kr.; d) Bolond Miska költeményei, ára 1 frt.; e) A magyar váltó eljárás Dr. Dégen Gusztávtól, ára 2 ft.

— Az oly jelesen szerkesztett „Budapesti Szemle“ uj folyama XIV. és XV-dik füzete megjelent, Csengeri Antal és Lónyai Menyhérdt által szerkesztve. Tartalma: 1) Báthori Gábor fejedelem bukása, Szilágyi Sándortól; 2) Bölcsészet Magyarországon (4 dik közlemény) Erdélyi Jánostól; 3) Legujabb utazások s fölfedezések, Hunfalvy Jánostól; 4) A régi székely-hun irásról, első közlemény

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj

Szabó Károlytól. E főbb czikkeket követik az irodalmi szemle, a tudományos akadémia, t. Kisfaludi társaság munkálkodásairóli értesitések. Ez ujabb évfolyam 10 nagy füzetben jelen meg, 80 ivnyi tartalommal. Előfizetési-dij egész évre 10, félévre 6 forint. Előfizetbetni minden könyvárusnál, akár posta utján a kiadó irodában, Pest, Sándor-utcza 17-dik szám.

⁂ Bécsből irják, hogy julius 16 án délutáni 5 órakor ő Felsége egy hadsegéd kiséretében váratlanul a prateren felütött huszár-táborban jelent meg. A pusztták napbarnitotta fiai háromszoros éljennel fogadák hadurokat. Miután ő Felsége a gyorsan felállitott sorok közt végig haladt, s egyes huszárokhoz magyar nyelven leereszkedő s bátoritó szavakat intézett, a következő pillanatban az ezredeshez fordult s az Edelsheim dandár első századából az első osztály Graninger nevü vezetőjét kivánta bemutattatni. Mint tudva van, e bátor ember ügyessége s elszántsága által egy kisded csapattal az egész ezredet menté meg. Graninger csakhamar a Felség előtt állt. A császár megveregeté a huszár vállát s eképp szólott hozzá: „Hallottam az ön bátor tettéről, mondja el azt nekem még egyszer." Örömteljes meglepetésében az ember nem talált szavakat. Ekkor az ezredes lépett közbe. „Felség — ugymond — ezen embernek nagy érdemei vannak ezredünk körül. Már is el voltunk vágva a hadseregtől, midőn a Felséged előtt álló örvezető 14 huszárjával az ellenséges elöörsöket oly hevesen és annyi ügyességgel támadta meg, hogy ez alatt sikerült legkisebb veszteség nélkül keresztülvágnunk magunkat." Ő Felsége, ki eddig magyarul beszélt, most német nyelven igy szólt az örvezetőhöz: „Főhadnagygyá nevezem önt ki s feldiszitem a nagy arany érdemkereszttel." A kitüntetett meglepetését nem lehet leirni, egy szót sem birt szólni, de vonagló ajkai elárulták, mily csordultig tele van szive. Mint halljuk, Graninger 14 huszárja ő Felsége által az ezüst érdemjellel diszittetett fel. Ő Felsége a huszár-táborból a tüzérség megszemlélésére indult, s midőn a tábort elhagyá, a huszárok által ujabb lelkesült éljenekkel üdvözöltetett.

⁂ A bécsi Szent István toronyban távirdát állitottak fel, s ugyan oda katonai csapatot is helyeztek.

⁂ Berlinben hallatlan hazugságok gyártatnak — irja a bécsi „Presse". — Igy például Párison át oda táviratozták: Bécsi tudósitások julius 13-án jelentik: Egy proclamatio Kossuth és Klapkától van Szegeden és más magyar városokban kiragasztva. A mozgalom egyre növekszik; egyes helyeken már fegyveres fölkelök mutatkoztak."

⁂ Egy berlini lap szerint Poroszország eddigelé a következő foglalásokat tön: 50,000 foglyot, 6,000 lovat, 220 ágyut, 40,000 használható puskát, 20,000 kardot. A lőszer nincs számitva. A terület, melyet Németországból s Austriából elfoglalt, 1612 négyszög mértföld, 7.109,000 lakossal.

Politikai hirek.

Austria. Triestből irják jul. 14-ről az „O. D. Post"-nak: „Az itt állomásozott „Tinconderoga" északamerikai corvette szemlére indult Velencze és Ancona felé, hogy meggyőződjék, hol van tulajdonképpen az olasz hajóhad. Azonban nem találta se Velencze, se Ancona előtt. Mint biztosan értesülünk, az olasz hajóhad Dalmátia felé indult és pedig Ragusa elé. E tudósitás nyer még valószinüségében az által, hogy a porosz és olasz követ Konstantinápolyban panaszt emeltek a miatt, hogy az osztrák csapatoknak megengedték az átvonulást Klek-en át (török terület Ragusától északnyugatra), a panasz azonban jogosulatlan. Klek Austriára nézve az, a mi a törökökre nézve Suttorina. A föltételek kölcsönösek. Azonban a sereg-ut, mely Klek-en és Suttorinán át Cattaróba vezet, e pillanatban, midőn az ellenség tengeri összeköttetéseinket fenyegeti, Austriára nézve, igen fontos. Például a legujabb időben minden hadi anyag küldeményt Dalmátiába nem vizen, hanem St. Peterből a szárazföldi uton szállitanak. Egyáltalán a két vár, Ragusa és Cattaro összeköttetése rendkivüli fontosságu. Ha például csapataink kénytelenek lennének Cattarót elhagyni, nem maradna más visszavonulási vonaluk mint a Suttorinán és Ragusából Klek-en át vezető utak. „Austriára nézve most inkább mint valaha életkérdés Dalmátia birtoka."

Trieszt, jul. 20. Az olasz hajóhad tegnap Lissa ellen intézett támadást, melynél egy pánczélos fregát harczképtelenné lett — a heves ütközet visszaveretett. A hajóhad 12 pánczélos hajóból áll, 2000 fönyi kiszálló csapattal.

Zára, jul. 20. Az olasz hajóhad ma ujra megkezdé Lissa lődözését.

Angolország. London, jul. 16. Grenfeld interpellatiojára Stenley határozottan alaptalannak nyilvánitotta a berlini „Börsenhalle" azon állitását, hogy Anglia Hannoverának Poroszországba való bekeblezése ellen már előre tiltakozott volna.

Azon uj angol ministerek, kik mint alsóbázi tagok uj választás alá estek, már mindnyájan tartottak beszédet választóikhoz, s ujra megválasztatásuk bizonyosnak tekinthető. — Legtöbb figyelmet érdemel Stanley l. beszéde, ki uj hivatalos müködésére vonatkozólag igy nyilatkozott.

„Azt kivánják a kormánytól, — és pedig helyesen, méltán, — hogy ne avatkozzék a continensi viszályokba; hanem azt is megkivánják más felöl — ezt is helyesen és méltán — hogy országunk erkölcsi befolyása ne szenvedjen csorbát vagy éppen föl ne áldoztassék egészen. A mi feladatunk tehát az, hogy ezen két, látszólag egymásba ütköző követelésnek megfeleljünk. Hogy tanácsadásunkat s közbenjárásunkat ne vonjuk meg, ha felszólittanánk iránta, s kilátás mutatkoznék eredményre; de senkire se tukmáljuk; hogy semlegesek maradjunk cynicus közönyösség negélyezése nélkül; hogy Angolország békéje legyen legfőbb czélunk, hanem e mellett mindjárt a világ-békére kelljen törekednünk leginkább: ezek mind oly szabályok, a melyeket könnyebb kitüzni mint teljesiteni. Ezen szabályok megvalósitására leend magam, s hivataltársaim törekvése irányozva. Angolországra nézve kiváltképpen két hatalom bir legtöbb fontossággal, helyzetünknél és hatalmuknál fogva: Francziaország és Amerika. Akárki mint itéljen a francziák császárának bel- és külpolitikájáról, azt az egyet el kell ismernünk, hogy Angolországnak mindenkor hü szövetségese volt.

Es én kimondom, hogy ugy a jövőre, mint a multra nézve, legkevesebb okunk van a Francziaországgali meghasonlástól tartani. Amerikát illetőleg az angol diplomatiának legelső kötelessége, hogy ezen állammal őszinte barátságos viszonylatot tartson fel. A mi pedig a fenforgó napi kérdéseket illeti, bizonyára nem fogják önök tőlem kivánni, hogy ez alkalommal itt mélyebben bocsátkozzam azok részletezésébe. A dolgok kimenetét még nem ismerjük, hanem azt tudjuk, hogy nekünk egyedüli érdekünk a béke visszafordulása, még pedig szilárd alapokra épitett békéé, olyané, a mely nem puszta fegyverszünet és a mely Európa megfelelő lefegyverkezésére vezessen."

Francziaország. Páris, jul. 16. A „Constitutionnel" ama lapokról szólván, melyek a franczia kormányt terület nagyobbitásra ösztönzik, a porosz nagyobbodások ellensulyozása végett, ezt mondja: „Mit tudnak ezen lapok Németország jövőbeli állapotáról s Poroszország szándékairól? Azok a helyett, hogy felfognák a császár által elfogadott magas közbenjárás jellemét, nem törekesznek egyébre, mint arra, hogy ezen közbenjárás számára zavarokat készitsenek, s azt gyanussá tegyék. Ez a háborura müködő párt cselfogása; azonban a császár közbenjárása a hadfolytatók által elfogadtatott, s a legnagyobb bizonyitvány, mit a császár szelleme s igazságszeretete iránt ki lehet állitni, abban áll, hogy ő — történjék bármi — csupán Francziaország becsülete s érdekének megfelelő politikát követend."

Németország. München, jul. 15. Tegnap a hesseni nagyherczeg ide váratlanul megérkezett és egyelőre itt fog maradni. Pfordten báró még csak nehány nap mulva fog a fegyvernyugvási tárgyalásokra elutazni. (?) — Hirlik, hogy Bajor- és Poroszország közt tényleges fegyverszünet állott be. (!)

Moldva-Oláhország. Bukurest, jul. 17. Az itteni franczia consul következő tartalmu sürgönyt kapott kormányától: „Adja ön tudtokra az izraelitáknak, hogy Francziaország oltalma alá veszi őket, s mondja meg a bukuresti kormánynak, hogy Francziaország nem támogathat oly országot, hol a fanatismus leglegitimebb kivánalmakra oly erőszakoskodásokkal válaszol."

Legujabb távirat. Bécs, jul. 22. Ma dél óta veszi kezdetét az öt napi fegyverszünet, az osztrákok s poroszok között. Gróf Károlyi osztrák követ, báró Brennel és gr. Degenfeld táborszernagy, a porosz táborba mentek felsőbb küldetésben.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Julius 21-kén: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 61.30. 5% Metalliques 100 frt 57.60.—Bankrészvény 681.—. Hitelintézeti részvény 200 forint 140.40. London 10 ft st. 100 frt 23½ kr 130.25. —.Ezüst 127.50. Cs. kir. arany 6.26. — 1860. kölcsön 73.80.

Julius 14-kén: Földtehermentesi kötvény magyarországi 59.—. Erdélyi 53.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

15943. (241) (1—1)

Hirdetmény.

Az erdélyi udvari királyi korlátnokságnak idei junius 30-ról 670. sz. alatt kelt rendelete szerint a cs. kir. hadügyminiszterium rendelkezett, hogy a jelenlegi háboru tartama alatt a déli és északi cs. kir. hadseregtől beérkezendő jelentések ajapján, az ellenség előtt elesett, megsebesült, elfogott és eltévedt legénységekről az illető cs. kir. hadkiegészitő járás parancsnokságoknál egy pontos, a legénység megnevezésivel, a hadtest és veszteség neménok kitételivel szerkesztendő kimutatás állittassék öszve, s a közigazgatási hatóságoknak küldessék meg a honos községek s hozzá tartozók értesitése végett.

Az elveszés neme ezen közlemények szerént azonban nem tekinthető egész bizonyosnak, mivel a csapatoknáli veszteségekröli jelentések oly körülmények között tétetnek, melyek a bizalmas pontosságot lebetlenné teszik. Épen ezért ezen közlemények a meghaltnak jegyzettek hozzátartozóinak, vagy más érdekeltjeinek csak tudomásul szolgálhatnak, a halotti bizonyitványt azonban nem helyettesithetik. Ennél fogva a kinek magánjogi viszonyok rendezése tekintetiből szüksége lesz hiteles bizonyitványra, ennek kiadása végett az illető seregparancsnokságahoz forduljon.

Mi is ezennel azon hozzáadással tétetik közhirré, hogy a közigazgatási hatóságoknak egyuttal meghagyatott, hogy a hadkiegészitő parancsnokságoktól beérkezendő kimutatásokat a veszteségekről az illetők honos községeivel közöljék.

Az erdélyi királyi Főkormányszéktől Kolozsvártt, 1866 julius 6-dik napján.

Sz. **590** 1866. (237) (2—3)

Hirdetmény.

Az erdélyi országos tébolyda betegei és ápolói élelmezése, és külön a kenyér-részleteknek 1866 évi october 1-töl 1867 évi september utolsó napjáig leendő biztositására a nevezett intézet irodájában **szombaton f. é. augustus 11 kén d. e. 9 órakor** nyilvános árlejtés fog tartatni.

A vállalkozás, valamint a megkötendő szerződés föltételei az emlitett irodában naponta a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Mindenik árlejtő köteles a szóbeli árlejtés elkezdése előtt 200 ftot e. é. bánatpénzül letenni; mely összeg azonban neki a vállalkozás-ár kitudása után azonnal visszaadatik.

Szabályszerüleg kiállitott, sajátkezüleg irt, 50 kros bélyeggel és 200 frt bánat pénzel ellátott, a vállalkzó nevét, lakhelyét, s polgári állását tartalmazó, valamint is számokkal és betükkel világosan kifejtett, százaléki csökkenést tartalmazó irásbeli ajánlatok, melyekben egyszersmind azon nyilatkozat is foglalva legyen, miképen a vállalkozó a vállalkozásnak minden követelmeit ismeri, és hogy ő ezen követelmeknek magát föltétlenül aláveti, f. é. augustus 1-jén pontban 9 óráig d. e. beadattathatnak, későbben beérkezendő vagy más tekintetben tökéletlen irásbeli ajánlatok nem fogadtathatnak el.

A biztositék, mely a szerződéskötés aláirása előtt, az az: legkésőbben 24 óra alatt a végrehajtott árlejtés után az intézet pénztárába akár készpénzben, akár pedig a napi árfolyam szerint számitandó állam-kötvényekben leteendő, 1600, az az: Egy ezer hat száz forint o. é az élelmezésre nézve-,a kenyér válalkozásra nézve pedig 300-az az: három száz forint o. é.

Nagy-szeben, Julius 17-kén 1866.

Az erdélyi országos tébolyda igazgatósága.

NEM HIVATALOS.

(238) (1—1)

Nyilvános köszönet.

Szomoru, de polgártársaim érdekében fontos kötelmet akarok leróni, midőn ez alkalommal nyilvánosan köszönetet mondok a bécsi **Anker** élet- és járadék-biztositó társaságnak azon lelkiismeretes pontosságáért, melylyel az istenben boldogult férjem néhai Dalchau József által nekem és családomnak ezelőtt 3 évvel, halála esetére biztositott 1000 ftot, itteni föügynöke t. cz. Tauffer Károly ur által kifizettette. Követendő példa végett széles körben akarom az életbiztositásnak e nemét, melynek áldását most tapasztalom, mindenkinek tudtul adni, mert a legszükségesebbeknek nélkülözésétől ment meg most, midőn előbb—bár nélkülözéssel, de a családot fentartó kar segélyével-megtakaritott, de tőkévé nem gyüjthető fillereinket, a remény szerint távollevő, de igenis gyorsan s véletlenül bekövetkezett halálesetre, a jótékony intézetbe tevők. Végszükségtől ment meg e töke, melyre nélkülözve s még igy is e rövid idő alatt alig tevénk alapot. Véres verejték s évek sorának ernyedetlen szorgalma után, nem bir napjainkban az iparos magán erőn kedves övéinek azon időre, midőn szeretettel-jes gondoskodással már többé nem ölelheti őket, oly tökét biztositni, mely a könyörület kenyerének keserüségétől megőrizze; de van egy intézmény, mely a gyakran emlegetett multnak jó idejét pótolja s a veszteség fájdalmát is oly sokban enyhiti s ez: a **biztositás.** Saját javam után tehát melegen ajánlom mindenkinek különösen pedig ba zám iparos osztályának, hogy siessenek családjaikat e jótéteményben részessé téve, magukat s őket a kétes jövőnek aggályától megmenteni; a különféle biztositó társaságok közül pedig, mint egyikét a legpontosabb- és biztosabbaknak, jólélekkel ajánlhatom a bécsi „Ankert."

Özv. Dalchau Józsefnő

(234) 24/7 (3—12)

Hadsereg felszerelési tárgyak.

Vizmentes eső elleni köpenyek és felöltök, a gyalogság és lovasság számára fekete barna, szürke és fehér szinben, melyek nem ragadnak, nem törnek és szaguk sincs, tiszti táskák, pakoló nyereg-takarók, tábori takarók, tarisznyák és tábori sátrak, mint szintén minden más felszerelési tárgyak folytonosan kaphatók az

első cs. k. szabadalmazott vizmentes szövetek gyárában Bécsben

PAGET HEINRICHNÉL

Brigittenau, 66. Raktár: belváros, Riemergasse Nro 13.

Továbbá felvállaltatnak felszerelések egész csapatok számára, s ezek a legjutányosabb árakban, s gyorsan készittetnek el. Magánosok számára is szintén kaphatók **eső elleni felöltök**, valamint: **elasticus vizmentes kocsi takaró ponyvák** és amerikai **bőrvásznak**, melyek folytonos készletben állanak.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvártt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejérvártt kapható:

Legujabb csata-térképek!

Németországi csata-térkép . 25, 50, 60 kr., 1 frt.
Olaszországi „ . 20, 60 kr., 2 frt 3 frt.

Csatahely jelző-lobogók. 12 darab 10 kr.

Uj varázs-fényképek!

6 darab varázs-fénykép, hozzá valókkal együtt és használati utasitással 50 kr.

IZIDORA DALAIBOL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.
Diszkiadás . . . . 1 frt 60 kr.

Szünnapi kirándulás Erdély nyugoti hegyei közé. Honunk ifjusága számára. Irta **Ompolyi**. Öt tájképpel. Ára **60** kr o. é.

Kelet tündérvilága vagy Szaif Züliázán szultán. Aráb rege. **Aly bey** után forditotta **Orbán Balázs**. Két rész egy kötetben kötve 2 frt. Díszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 frt.

Róma és a római birodalom történetei. Lamé Fleury után magyaritá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 frt.

Koronás szőlőmivelés. Irta Báthi Gábor fintaházi földbirtokos. Az erdélyi gazdasági egylet költségén. Ára 30 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkeszti és kiadja gróf Mikó Imre, 4 köt. 1855—1862. n. 8-rét (XXXI 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a 4 kötet ára 6 frt. 80 kr.

Történelmi gyöngyök. Gyüjté s betürendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap. Ára kemény kötésben 1 ft 60 kr.

Vadrózsák, Székely Népköltési Gyüjtemény. Szerkeszti Kriza János I-ső kötet 2 frt 50 kr.

Osztrák postaügy kézikönyve. Irta Reisenhoffer Rudolf, cs. k. postaigazgatósági fogalmazó. 2 frt.

Csik, Gyergyó és **Kászon** multja, jelene. Átalános és részletes osztályokban. 3 földábrával és egy másolati táblával. Irta Kisbaczoni Benkö Károly. Egy kötet. Ára 1 frt.

Biró Miklós. **Egy mezei gazda élete.** Olvasókönyvül a kisebb tehetségü gazdák s főleg a köznép számára. Füzve 1 frt.

(239) (1—3)

Figyelmeztetés.

Alólirtak, mint a már csak néhai **m. Ujfalvi Sándor** ur irásos végrendeletének megbizott végrehajtói, ezennel figyelmeztetnek mindenkit: hogy lehető contóbeli vagy másnemü követeléseiket, hitelesen kimutatva, **folyó 1866-dik évi julius végéig** alólirtaknál jelentsék be, mivel a kitüzött határnapon tul semminemü követelés fel nem vétetik. Kelt Kolozsvártt, julius 23 dikán, 1866.

BÁNYAI VITÁLIS m. k.
és
TAMÁSI JÁNOS m. k.
végrendeleti végrehajtók.

(240) (1—3)

Eladó ház és kert.

Külső-monostorutczában, a néhai m. Ujfalvi Sándor ur volt háza, mellék épületeivel, és szépen beállitott nagy kiterjedésü kertjével, mely a monostorutczáról a Muzeumutczára nyulik, eladó lévén, az illetőknek előre is figyelmébe ajánltatik. Elölegesen is értekezni lehet Banyai Vitális és Tamási Jánossal mint végrendeleti végrehajtókkal.

Kolozsvártt, julius 23-kán, 1866.

(229) (3—3)

Egy fiatal ember, ki a 4 gymnázialis osztályt bevégezte, egyuttal a német és román nyelvben jártas legyen, **gyógyszerész gyakornoknak** illő föltételek mellett felvétetik. Bérmentett levelek Szenczy G. gyógyszerészhez N.-Selykre czimzendők.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoala - BCU Cluj

Nyomatott az ev. ref. fötanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.)